
PWYLLGOR GWASANAETHAU DEMOCRATAIDD, 11.12.13

Yn bresennol: Y Cynghorydd Lesley Day (Cadeirydd)
Y Cynghorydd Anne Lloyd Jones (Is-gadeirydd)

Y Cynghorwyr: Thomas G. Ellis, Jean Forsyth, Evan Selwyn Griffiths, Charles W. Jones, Linda Ann Wyn Jones, Michael Sol Owen, Gareth Thomas.

Aelod Cabinet: Y Cynghorydd Ioan Thomas, (Aelod Cabinet Gofal Cwsmer)

Swyddogion: Geraint George, (Pennaeth Strategol a Gwella), Arwel Ellis Jones (Uwch Reolwr Gwasanaeth Comisiynu Corfforaethol) ac Ioan Hughes (Swyddog Cefnogi Aelodau a Chraffu).

Ymddiheuriadau: Y Cynghorwyr Annwen Davies, Jason Humphreys, Dilwyn Lloyd, Dilwyn Morgan, Mandy Williams-Davies.

1. DATGAN BUDDIANT PERSONOL

Mewn perthynas ag eitem 8 ar y rhaglen, (Gwefannau i Gynghorau Tref a Chymuned), nododd yr aelodau canlynol eu bod yn aelodau o gynghorau tref/cymuned:

Y Cynghorwyr: Lesley Day, Thomas G. Ellis, Jean Forsyth, Evan Selwyn Griffiths, Anne Lloyd Jones, Michael Sol Owen, Gareth Thomas ac Ioan Ceredig Thomas.

Cadarnhawyd nad oedd angen iddynt ymdrin â hyn fel 'buddiant personol'.

2. COFNODION

Llofnododd y Cadeirydd gofnodion cyfarfod diwethaf o'r pwyllgor hwn a gynhaliwyd ar 10 Medi, 2013, fel rhai cywir.

3. ADNODDAU I GEFNOGI GWAITH AELODAU

(a) Cyflwynwyd adroddiad y Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd – Strategol a Gwella yn diweddar u'r Pwyllgor ar yr adnoddau sydd mewn lle ac i ystyried y prif faterion sydd angen sylw ar gyfer cynllunio adnoddau i'r dyfodol.

(b) Cyfeiriwyd at y sefyllfa ariannol heriol sy'n rhaid ei hwynebu dros y blynyddoedd nesaf. Yn gyffredinol, 'roedd y Pennaeth o'r farn bod y Gwasanaeth, hyd yma, wedi llwyddo i gwrdd â gofynion Mesur Llywodraeth Leol 2011. Fodd bynnag, nodwyd bod angen ystyriaeth barhaus ynglŷn â bod yn fwy effeithlon a chyflawni gyda llai o adnoddau.

(c) O fewn y 'Gorchymyn Personau Dynodedig' bydd Llywodraeth Cymru yn rhoi dyletswydd newydd ar Awdurdodau Lleol i graffu darparwyr gwasanaethau eraill

yn eu hardal. Mewn ymateb i ymholiad, nodwyd na chafwyd canllawiau pendant hyd yma.

(ch) O ran darparu gwybodaeth i aelodau, gwnaed cais ar i wybodaeth amserol ynglŷn â chyfarfodydd y Pwyllgor Cynllunio gael ei gynnwys yn 'Rhaeadr' gan nad oedd hyn yn digwydd bob tro oherwydd amseru'r dosbarthiad.

(d) Mynegwyd barn gan aelod y dylid canolbwyntio ar wasanaethau rheng flaen yn hytrach na chraffu darparwyr gwasanaethau eraill os na fyddai Llywodraeth Cymru yn darparu cefnogaeth ariannol.

Ychwanegodd y dylai'r mater o hygyrchedd adeiladau'r Cyngor fod wedi cael ystyriaeth flynyddoedd lawer yn ôl

(dd) Mewn ymateb i ymholiad am gostau gwaith nodwyd bod niferoedd staff craidd yn yr atodiad ac mai £286,000 oedd costau cyflogau staff gyda chyfanswm cyflogau a threuliau aelodau yn £1.4 miliwn. Yn ogystal, nodwyd yr angen i geisio cael cydbwysedd rhwng sicrhau effeithlonrwydd a'r pwysau ar sicrhau arbedion. Galwyd ar yr aelodau i gysylltu â'r swyddogion i gyflwyno unrhyw awgrymiadau lle gellir lleihau cefnogaeth i aelodau ac felly cost.

(e) Mewn perthynas â'r prif weithgareddau a'r gefnogaeth ar gyfer aelodau nodwyd y byddai dull o gael 'linc' effeithiol pan anfonir gwybodaeth am adroddiadau drwy e-bost. Yn ogystal nododd aelod fod gwerth neilltuol yn yr hyfforddiant a ddarperir ar gyfer aelodau, megis seminarau ym maes cynllunio.

PENDERFYNWYD derbyn a nodi cynnwys yr adroddiad.

4. PROTOCOL CYFRYNGAU CYMDEITHASOL

(a) Cyflwynwyd adroddiad y Pennaeth Gwasanaethau Democritaidd ynghyd â drafft cychwynnol o bolisi cyfryngau cymdeithasol ar gyfer cynghorwyr.

(b) O fewn y ddogfen bolisi cynigiwyd arweiniad i gynghorwyr ar y defnydd o'r cyfryngau cymdeithasol. Yn dilyn cyfarfod pellach o'r Grŵp Tasg a sefydlwyd, bwriedir darparu ail drafft ac ymgynghori'n drylwyr gyda holl aelodau'r Cyngor drwy Rhaeadr.

(c) 'Roedd yr Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus wedi derbyn bod beirniadu syniadau a barn yn rhan o drafodaeth ddemocritaidd. Fodd bynnag, nodwyd yn y protocol drafft cychwynnol bod 'Safon Gwynedd' yn datgan yn glir na ddylid bod yn sarhaus na'n ddilornus hyd yn oed yn y trafodaethau 'gwleidyddol' yma. Ategwyd hyn gan aelodau'r Pwyllgor hwn a phwysleisiwyd y dylid glynu at y 'parch', a ystyrir i fod yn sylfaen hanfodol i waith y Cyngor.

(ch) Gwahoddwyd yr aelodau i gyflwyno sylwadau. Cytunwyd bod y protocol drafft yn cynnig man cychwyn da y gellir ymgynghori arno a gwnaed y prif bwyntiau canlynol:-

- Dylid nodi bod y Protocol ar gyfer Gwynedd gyfan,

- Dylai aelodau fod yn ymwybodol na ddylent ddweud dim trwy gyfrwng cymdeithasol na fyddent yn fodlon ei ddweud mewn llythyr neu ar lafar;
- O fabwysiadu'r protocol, dylid paratoi hyfforddiant i aelodau er mwyn iddynt fedru osgoi maglau wrth ddefnyddio cyfryngau cymdeithasol;
- Mae cyfrifoldeb clir ar y Cyngor i annog pobl i gymryd rhan weithredol mewn democratiaeth leol; mae camymddwyn ar gyfryngau cymdeithasol yn milwrio yn erbyn hynny;
- Mae angen meddwl yn galed ar beth yw'r "gosb" o beidio â chydymffurfio â'r protocol a methu â mynychu hyfforddiant yn ei gylch;
- Bod aelodau yn gynghorwyr gydol yr amser ac y dylent fod yn ymwybodol o safonau ymddygiad hyd yn oed wrth sefydlu a gweithredu safleoedd yn eu henwau eu hunain.

PENDERFYNWYD derbyn yr adroddiad gan gyfleu'r sylwadau a wnaed ar y protocol drafft cychwynol i sylw'r Grŵp Tasg.

5. GWE DDARLLEDU

(a) Cyflwynwyd adroddiad y Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd.

(b) Esboniwyd bod grant fyddai'n ddigonol am gyfnod o tua dwy flynedd wedi ei dderbyn a bod gwaith rhagarweiniol wedi amlygu:-

- yr angen am gynllunio manwl ymlaen llaw, sydd, yn allweddol, yn caniatáu digon o amser i dreialu system cyn iddo fynd yn fyw;
- pwysigrwydd lleihau cymaint â phosib ar y gwaith sydd ynghlwm â 'rhedeg' y system pan fo cyfarfod ar y gweill;
- yr angen i gynyddu ymwybyddiaeth aelodau o sensitifrwydd systemau o'r fath.

(c) Nodwyd yr angen i ymdrin â chyfieithu ar y pryd oherwydd bod rhai cyfarfodydd lle nad oes angen darparu gwasanaeth cyfieithu ar gyfer yr aelodau. Ystyrir y dylid asesu'r sefyllfa parthed ffrwd ddi-gymraeg y system unwaith y bydd y drefn yn weithredol.

(ch) Mewn ymateb i ymholiadau gan aelodau nodwyd :-

- Mai cynllun peilot gan Brifysgol Aberystwyth oedd y camerâu a ddefnyddiwyd yn Siambwr Dafydd Orwig am gyfnod byr beth amser yn ôl ac nad ydynt bellach yn weithredol;
- Bod camerâu a'r offer sain wedi ei osod gan y Cyngor ac mai'r unig gost fyddai gosod y cyfan ar y we;
- Na fyddai recordiad o unrhyw gyfarfod yn cael ei olygu mewn unrhyw fodd ac nad yw hyn yn digwydd ar hyn o bryd ychwaith o ran recordio sain pan mae cyfarfodydd yn cael ei recordio;
- Byddai angen blaenoriaethu rhai cyfarfodydd i'w gwe-ddarlledu ar sail y diddordeb tebygol yn y materion fyddai gerbron;
- Bydd ystyriaeth yn cael ei roi i'r trafferthion a geir gydag atsain yn Siambwr Hywel Dda;
- Nad oes bwriad i roi terfyn ar y drefn o gynnal cyfarfodydd y Pwyllgor Cynllunio yn Nwyfor a Meirionnydd yn ogystal â Chaernarfon;

- Byddai cyfryngau cymdeithasol a gwefan y Cyngor yn ddulliau o roi gwybodaeth ynglŷn â'r hyn sy'n mynd i gael ei ddarlledu.
- Byddai cyfarfodydd yn cael eu darlledu'n fyw, ond byddai archif ar gael fel y gallai'r cyhoedd droi ato;
- Fod gwaith yn cael ei wneud er lleihau costau gweinyddol a gellid adolygu'r sefyllfa pan ddaw'r cytundeb agoriadol gyda chwmni darlledu i ben;
- Nad oes gobaith cynnal trafodaethau gyda'r Cynulliad ynglŷn â chynyddu swm y grant a ryddhawyd;
- Byddai'r system cardiau adnabod sydd ar gael yn Siambr Dafydd Orwig o werth;
- Byddai'r drefn yn sicrhau gwell cyswllt hefo'r cyhoedd;
- Bod profiad cynghorau eraill yn dangos bod cyfarfodydd yn rhedeg yn esmwythach, gyda'r trafodaethau'n fwy cryno ers i system gwe ddarlledu gael ei sefydlu;
- Gyda'r drefn, byddai'r camera yn anelu at yr un fyddai'n siarad ar y pryd.
- Bod angen gwneud trefniadau ar gyfer treialu'r system.

PENDERFYNWYD parhau i gefnogi'r bwriad i gyflwyno'r drefn o we ddarlledu ar yr amod bod y gyllideb yn caniatáu, gan ofyn am adroddiad yn ôl i'r cyfarfod nesaf ar raglen waith manwl ar gyfer ei gyflwyno.

6. GWEFANNAU I GYNGHORAU TREF A CHYMUNED

(a) Cyflwynwyd adroddiad y Pennaeth Gwasanaethau Democritaidd yn amlinellu ymateb Cynghorau Tref a Chymuned i dderbyn grant o hyd at £500 i ddatblygu gwefan.

(b) Gydag opsiynau o sefydlu gwefan unigol neu wefan ar y cyd dan ystyriaeth, gwelwyd bod 10 yn datgan nad oedd diddordeb ganddynt ac ni chafwyd ymateb gan 9.

(c) Nodwyd bod newid wedi bod mewn perthynas â'r ansicrwydd ynglŷn â rhyddhau grant i gynghorau sydd wedi sefydlu gwefannau eu hunain. Er mwyn sicrhau fod pob cyngor yn ymwybodol o'r sefyllfa ddiweddaraf, awgrymwyd y gellid cysylltu unwaith eto â'r 19 cyngor sydd wedi datgan nad oes diddordeb ganddynt yn y cynnig neu heb ymateb o gwbl gan roi cyfle pellach iddynt wneud cais am grant.

PENDERFYNWYD:

a) bod yr Adran Economi yn cysylltu unwaith yn rhagor gyda'r 19 cyngor sydd wedi datgan nad oes diddordeb ganddynt yn y cynnig neu heb ymateb o gwbl gan roi un cyfle pellach iddynt wneud cais am grant.

b) parhau i gefnogi'r gwaith o hwyluso datblygiad sefydlu gwefannau i Gynghorau Tref a Chymuned, gan dderbyn diweddariad ar y niferoedd sydd wedi ymgeisio am grant yn y cyfarfod nesaf o'r Pwyllgor hwn ar 18 Mawrth, 2014.

7. ADRODDIAD BLYNYDDOL AELODAU ETHOLEDIG

(a) Cyflwynwyd adroddiad y Pennaeth Gwasanaethau Democritaidd.

(b) Nodwyd nad oedd pwysau'n cael ei roi ar aelodau i ddarparu adroddiadau blynyddol. Fodd bynnag, fel anogaeth a chymorth i aelodau i ddarparu'r adroddiadau, awgrymwyd y gellid darparu templed safonol fel man cychwyn ar gyfer y gwaith.

(c) Nodwyd bod 8 adroddiad wedi eu cyflwyno'r llynedd ac y gallai'r rhain fod o fudd. Ychwanegwyd bod sylwadau'n cael eu gwneud ynddynt, mewn modd parchus, ynglŷn â swyddogion.

(ch) Nododd aelod ei bod yn rhwystredig ar adegau i gofnodi'r wybodaeth ynglŷn â'r cyfarfodydd neu hyfforddiant a fynychwyd ganddynt ac y byddai'n fanteisiol pe byddai gwybodaeth o'r fath gael ei ddarparu ar eu cyfer.

(d) Er mwyn osgoi unrhyw awgrym o roi pwysau ar aelodau, awgrymodd aelod arall y dylid gofyn ymlaen llaw a oedd aelod yn ystyried darparu adroddiad gyda'r templed yn cael ei anfon iddynt yn ôl y galw.

(dd) O ran yr ymateb a roddwyd i'r adroddiadau, nodwyd bod mai 119 oedd cyfanswm yr ymatebion ar y wefan a bod y rhain yn amrywio o 9 i 50 ar gyfer yr adroddiadau unigol.

PENDERFYNWYD:-

a) derbyn y bwriad o lunio templed yn cynnwys data am nifer y cyfarfodydd o bwyllgorau a fynychwyd a nifer yr hyfforddiant a fynychwyd ar gyfer pob cynghorydd yn unigol fel ffordd o gefnogi aelodau i lunio adroddiadau blynyddol yn 2013/14

b) bod cais yn cael ei gwneud i aelodau nodi os ydynt yn bwriadu cwblhau adroddiad, ac yna bod y templed yn cael ei gynnig i'r holl aelodau fel y gallant ystyried a ydynt am ddarparu adroddiad.

Dechreuodd y cyfarfod am 10.00am a daeth i ben am 11.50am